

Етап 3. Побудова сценаріїв активізації інвестиційної діяльності регіону

Під сценарієм активізації інвестиційної діяльності регіону в дисертаційному дослідженні розуміється перерозподіл інвестиційних ресурсів між видами економічної діяльності з метою досягнення максимального позитивного ефекту для регіону в рамках обраних стратегічних напрямків його розвитку. Доцільно виділяти три основні сценарії активізації інвестиційної діяльності регіону: оптимістичний, оптимальний та песимістичного. Оптимістичний сценарій базується на максимальних можливостях управління активізацією інвестиційної діяльності регіону. Ці максимальні можливості формуються на підставі використання агресивної стратегії управління для всіх видів економічної діяльності регіону. Під песимістичним сценарієм розуміється неможливість сильної зміни розподілу інвестиційних ресурсів в межах прогнозованих значень. Оптимальний сценарій – це сценарій, який відповідає поточним умовам розвитку зовнішнього та внутрішнього середовища, і доцільно прийняти змішану стратегію.

В якості завдань даного етапу виступають наступні:

- 1) побудова формального виду оптимізаційної задачі розподілу інвестиційних ресурсів;
- 2) пошук розподілу інвестиційних ресурсів всередині кожного зі сценаріїв;
- 3) дослідження ефективності запропонованих сценаріїв.

Висновок. Таким чином, запропонована методика управління активізацією інвестиційної діяльності регіону дозволяє побудувати адаптивні до зовнішніх та внутрішніх умов інвестиційної діяльності регіону сценарії активізації інвестиційної діяльності.

Література

1. Сухоруков А. Проблеми підвищення інвестиційної активності регіонів / А. Сухоруков // Економіка України. – 2005. – № 8. – С. 26.
2. Пересада А.А. Інвестиційний процес в Україні / Пересада А.А. – К. : Лібра, 1998. – 392 с.
3. Пересада А.А. Основы инвестиционной деятельности / Пересада А.А. – К. : Либра, 1996. – 344 с.
4. Смаль І. Інвестування як геопросторовий процес / І. Смаль // Україна та глобальні процеси : зб. наук. праць. – К. –Луцьк, 2000. – С. 154–156.
5. Омелянович Л.А. Сучасні проблеми і перспективи інвестиційної діяльності в Україні / Л.А. Омелянович, Т.В. Філіпенко, О.В. Гладкова // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 73–78.

Надійшла 05.10.2012; рецензент: д. е. н. Благун І. С.

УДК 658: 338.363 (477)

І. В. ТРОЦ

Хмельницький національний університет

АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ТА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ

В статті розглянуто основні тенденції розвитку промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини. Проаналізовано фінансові результати діяльності, обсяги реалізованої продукції, рентабельність операційної діяльності, інвестиційну та інноваційну діяльність. Окреслено основні проблеми розвитку машинобудівної галузі.

The main tendencies of development of industrial and machine-building enterprises of Khmelnytsky region are considered in the article. Financial results of activity, volumes of realized production, profitability of operating activities, investment and innovative activity are analyzed. The main problems of development of machine-building branch are defined.

Ключові слова: промисловість, машинобудування, частка збиткових підприємств, інвестиції, інновації.

Постановка проблеми. Машинобудування є провідною галуззю економіки, яка забезпечує економічне зростання, соціальний розвиток та науково-технічний прогрес.

Тенденції розвитку машинобудування за останні півстоліття свідчать про те, що його значення як рушійної сили розвитку економіки у розвинутих країнах та у світі в цілому залишається визначальною. Активізація розвитку наукоємних галузей, передусім машинобудування та хімічної промисловості, зумовлена необхідністю прискорення випуску продукції з більшою часткою доданої вартості, що сприяє загальному зростанню рівня доходів у країні. Становлення національної економіки потребує принципово нових підходів щодо формування політики регіонального розвитку, яка б забезпечила стале економічне зростання країни в цілому, відтворення промисловості і, зокрема, її ключової ланки – машинобудування [2, с.180].

Машинобудування є практично «серцевиною» більшості галузей промисловості, тому його розвиток є дуже важливим. Рівень розвитку машинобудування значною мірою визначає економічний розвиток країни в цілому, у зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність моніторингу діяльності машинобудівних підприємств – їх стану, особливостей господарювання, проблем та перспектив розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що стан та тенденції розвитку машинобудування

України досліджували такі науковці, як Ю. М. Барташевська, Н. П. Карачина, О. О. Шапуров. Питання розвитку машинобудівельної галузі Хмельниччини розглядали С. В. Кудлаєнко, З. М. Андрушкевич, О. В. Гродовський [1], Н. Л. Любченко [2] та інші. Однак, незважаючи на значний науковий доробок, стан машинобудівних підприємств Хмельниччини потребує більш детального та глибокого дослідження, зокрема – вивчення сучасних тенденцій розвитку. Стан вивчення існуючих проблем, ступінь їх вирішення та перспективи розв'язання обумовили вибір теми дослідження та окреслили її мету.

Метою дослідження є визначення основних тенденцій розвитку промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини за сучасних умов розвитку економіки.

Мета дослідження досягається шляхом виконання таких завдань: визначити загальні тенденції розвитку промисловості Хмельниччини за останні п'ять років; здійснити порівняльний аналіз та оцінку діяльності промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини; окреслити основні проблеми розвитку машинобудівної галузі.

Вклад основного матеріалу. Промисловість – найважливіша структурна ланка економіки області, яка тісно пов'язана з науково-технічним прогресом і має вирішальний вплив на рівень розвитку суспільства.

Хмельниччина має потужний промисловий сектор економіки. В області працює понад 1600 промислових підприємств. Частка промислової продукції у загальному випуску галузей економіки становить майже 40%. У промисловості створюється майже 1/4 частина валової доданої вартості області, зосереджено близько 1/3 основних засобів. Промисловість Хмельниччини має багатогалузеву структуру [3].

Починаючи з 2000 року Хмельницька область йшла шляхом стабільного економічного зростання. У 2007 році динамічно розвивалися майже всі сфери промислової діяльності. У жовтні 2007 року у м.Красилів введено в дію виробничий комплекс заводу з виробництва повітряних, паливних, олійних, гідравлічних та промислових фільтрів до автомобілів вітчизняних і закордонних марок «Вікс-Фільтрон». Освоєно нові види складної продукції, впроваджувалися нові технологічні процеси та енергозберігаючі технології. Освоєно виробництво нових видів трансформаторів ВАТ «Укрелектроапарат», телевізорів на LCD панелях ДП «Новатор», побутових та промислових котлів опалення ВАТ «Кам'янець-Подільський електромеханічний завод», ДП «Красилівський агрегатний завод», ВАТ «Красилівський машинобудівний завод». Підприємством «Хекро ПЕТ ЛТД» освоєно випуск ПЕТ-преформи для пластикових пляшок.

У 2008, 2009 роках економіка регіону, яка інтегрована у вітчизняну та світову, під впливом фінансово-економічної кризи зазнала значних втрат. За підсумками 2008 року у промисловості вперше за 8 років зафіксовано зниження обсягів виробництва. Випуск продукції зменшився у порівнянні з попереднім роком на 0,6% (у 2007 році приріст становив 14,5%). Однак, не зважаючи на негативний вплив світової фінансової кризи, більшість сфер промислової діяльності завершили 2008 рік з приростом випуску продукції. З травня 2009 року намітилася тенденція до поступового сповільнення темпів падіння промислового виробництва. Над розробкою системи управління якістю на відповідність державному стандарту ISO 9001-2001 працювало 30 промислових підприємств, серед яких ВАТ «Кам'янець-Подільськсільмаш», ВАТ «Кам'янець-Подільськавтоагрегат», ТОВ «Аква-Родос», ЗАТ «Волочиск-метиз», ВАТ «Старокостянтинівський спеціалізований кар'єр».

У 2010 році отримано приріст обсягів промислового виробництва на 4,9% (у 2009 році було допущено спад на 23,6%). За підсумками 2011 року обсяги промислового виробництва виходять на рівень докризового періоду та перевищують запланований показник на рік і показник по Україні. Обсяги промислового виробництва зросли у порівнянні з попереднім роком на 8,4%. Позитивну динаміку промислового виробництва продемонстрували як експортоорієнтовані галузі, так і галузі, орієнтовані на внутрішній ринок, серед яких добувна, виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції, хімічна та нафтохімічна, машинобудування, легка промисловість, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води.

На Хмельниччині машинобудування – один з основних видів промислової діяльності. За обсягами виробництва ця галузь посідає третє місце після харчової промисловості та виробництва і розподілення електроенергії і є вагомим чинником реального економічного зростання області [2, с.180]. Динаміка основних показників діяльності машинобудівної галузі Хмельниччини за 2002–2010 роки наведена в таблиці 1.

Згідно з даними таблиці 1, після 2008 року спостерігається зменшення практично всіх показників, що обумовлено світовою кризою, яка позначилась на всіх галузях економіки. Після фінансово-економічної кризи у 2008–2009 роках машинобудівна галузь в Україні та Хмельниччині зокрема, перебувала у вкрай важкому стані, що значно знизило темпи її розвитку.

Для визначення тенденцій розвитку машинобудівної галузі проведемо порівняльний аналіз діяльності промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини. Динаміка фінансових результатів діяльності промислових та машинобудівних підприємств за 2008–2011 роки наведена в таблиці 2, де різкий спад спостерігається у 2008 році (кризовий період), однак позитивна тенденція до зростання – після 2009 року.

На початок 2011 року в області діяли 5393 підприємства (великих, середніх та малих), у тому числі 4910 малих підприємств, що становить 91,0% від загальної кількості. Кількість зайнятих працівників на підприємствах становила 126,4 тис. осіб, у тому числі на малих підприємствах – 45,7 осіб [3].

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності підприємств машинобудування Хмельниччини за період 2002–2010 рр. (сформовано за даними [5, 7])

Показники	Роки								
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Кількість підприємств машинобудування	254	259	245	238	212	204	198	194	202
Темпи зростання виробництва, %	107,8	115,2	122,8	112,6	115,2	121,6	104,2	59,0	114,8
Частка в загальному обсязі промислового виробництва, %	11,7	12,1	10,7	10,3	11,2	11,1	11,0	9,2	9,5
Середньорічна кількість найманих працівників, осіб.	20854	17722	17481	16751	16317	15288	14669	11358	10353
Темпи зростання продуктивності праці працівників, %	126,2	136,0	125,2	118,3	121,9	128,4	107,8	82,5	108,0
Темпи зростання інвестицій в основний капітал, %	101,7	88,1	189,2	65,4	134,2	111,2	191,7	44,1	49,6
Рентабельність операційної діяльності підприємства, %	-2,6	-2,5	-0,1	-0,2	0,7	1,7	1,2	4,1	1,9

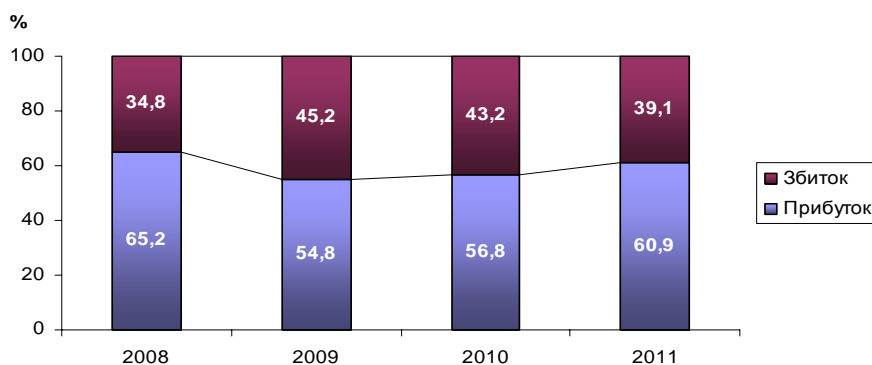
Таблиця 2

Фінансові результати діяльності промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини за період 2008–2011 роки (сформовано за даними [5])

Рік	Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування, (тис. грн.)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, (тис. грн.)	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат, (тис. грн.)
Промисловість					
2008	493771,5	61,3	649223,1	38,7	155451,6
2009	113700,0	57,5	329619,5	42,5	215919,5
2010	193532,2	61	400863,1	39	207330,9
2011	462086,9	62,7	675424,9	37,3	213338
Машинобудування					
2008	11731,2	65,2	31805,8	34,8	20074,6
2009	-121,3	54,8	39934,9	45,2	40056,2
2010	13956,7	56,8	34203,1	43,2	20246,4
2011	58092,3	60,9	81726,2	39,1	23633,9

За січень–вересень 2012 р. зареєстровано 745 підприємств та організацій. Традиційно найбільша кількість суб'єктів створена в місті Хмельницькому (понад третину всіх заснованих). Разом з тим, за цей період ліквідовано 531 суб'єкт, з них найбільше – у Хмельницькому (чверть від загальної кількості ліквідованих). Серед ліквідованих більше 40% становили приватні підприємства та господарські товариства [5].

На рис. 1 згруповані та наведені частки збиткових машинобудівних підприємств Хмельниччини за 2008–2011 роки. Як бачимо, за цей період найбільша частка збиткових машинобудівних підприємств спостерігається у 2009 році – 45,2% (саме після світової фінансової кризи), однак у 2011 році становить 39,1% (на 6,1% менше порівняно з 2009 роком).

Рис. 1. Частки підприємств машинобудування Хмельниччини, які одержали прибуток або збиток від звичайної діяльності до оподаткування (побудовано за даними [5])

В таблиці 3 наведені показники рентабельності операційної діяльності підприємств Хмельниччини за 2010–2011 роки, де рівень рентабельності промислових підприємств у 2010 році склав 3,8%, а у 2011 – 4,8%, в той час як у машинобудівних 1,9% і 5,5% відповідно.

Таблиця 3

Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами промислової діяльності за 2010–2011 роки (розроблено за[5]).

Вид промислової діяльності	Рік	Результат від операційної діяльності, млн грн.	Витрати операційної діяльності, млн грн.	Рівень рентабельності (збитковості), %
Промисловість	2010	411,4	10904,2	3,8
	2011	676,6	14022,5	4,8
Машинобудування:	2010	27,4	1475,2	1,9
	2011	109,1	1976,0	5,5
- виробництво машин та устаткування	2010	4,2	404,8	1
	2011	44,5	611,9	7,3
- виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	2010	28,3	1041,1	2,7
	2011	66,2	1340,6	4,9
- виробництво транспортних засобів та устаткування	2010	-5,1	29,2	-17,5
	2011	-1,5	23,4	-6,6

З метою оцінювання рівня прибутковості машинобудівних підприємств Хмельниччини на рис. 2 представлено динаміку показника рентабельності операційної діяльності за 2002–2011 роки.

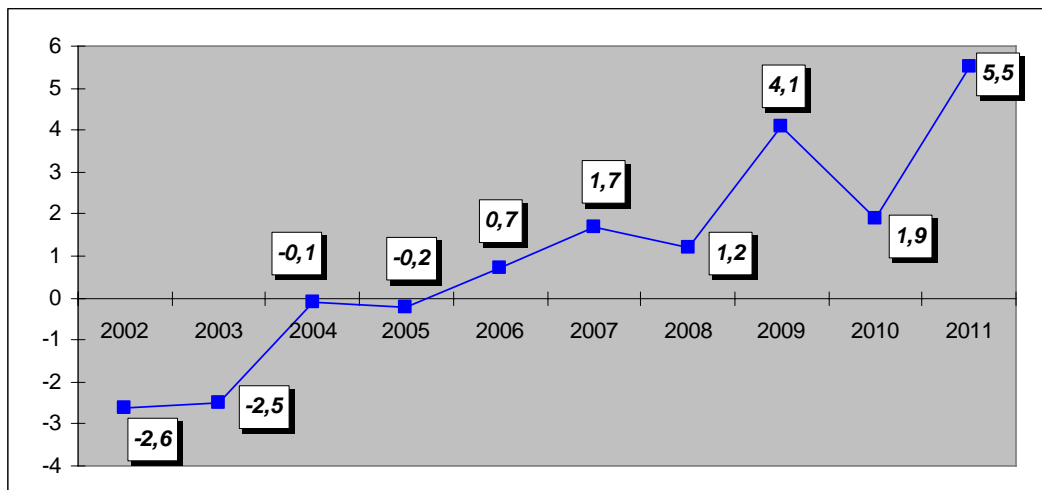

Рис. 2. Рентабельність (збитковість) операційної діяльності машинобудівних підприємств Хмельниччини за період 2002–2011 роки, % (побудовано за [5, 7])

Як бачимо з рис. 2 рівень рентабельності різко знизився у 2008 році, що обумовлено початком кризи. У 2009 році він склав 4,1%, у 2010 році – 1,9%, а у 2011 році – 5,5% (збільшився на 3,6% порівняно з 2010 роком).

Відроджується промисловість та ділова активність Хмельницького району, про це свідчить збільшення обсягу реалізованої промислової продукції. Сьогодні промисловість регіону сміливо виходить з продукцією не тільки на традиційні ринки країн СНД, але і далекого зарубіжжя. У 94 країнах світу знають продукцію Хмельниччини [3].

Обсяги промислового виробництва за 2011 рік зросли у порівнянні з попереднім роком на 8,4% (у 2010 році – на 4,9%). У добувній промисловості обсяги випуску продукції зросли на 35,3%, переробній – на 6,7%, в тому числі на підприємствах машинобудування – на 11,3%.

У січні–вересні 2012 року проти відповідного періоду попереднього року обсяги виробництва промислової продукції збільшилися на 1,6% (по Україні – зменшилися на 1,2%). За цим показником Хмельниччина посіла 9 місце серед регіонів держави. У переробній промисловості в січні–вересні 2012 року зафіксовано зростання обсягів виробленої продукції на 4,1%, у тому числі у машинобудуванні – на 2,0% [5].

Промисловими підприємствами за 2011 рік реалізовано продукції (товарів, послуг) на 13,9 млрд грн (за 2010 рік – 11,1 млрд грн). В обсязі реалізації найбільшу частку становила продукція підприємств з

виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – 34,3%, виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 28,7%, іншої неметалевої мінеральної продукції – 10,8%, машинобудування – 9,6%, хімічної та нафтохімічної промисловості – 6,7% [4, с.51].

На рис. 3 наведено динаміку обсягу реалізованої продукції машинобудування та питому вагу у загальному обсязі реалізованої промислової продукції за 2004–2011 роки.

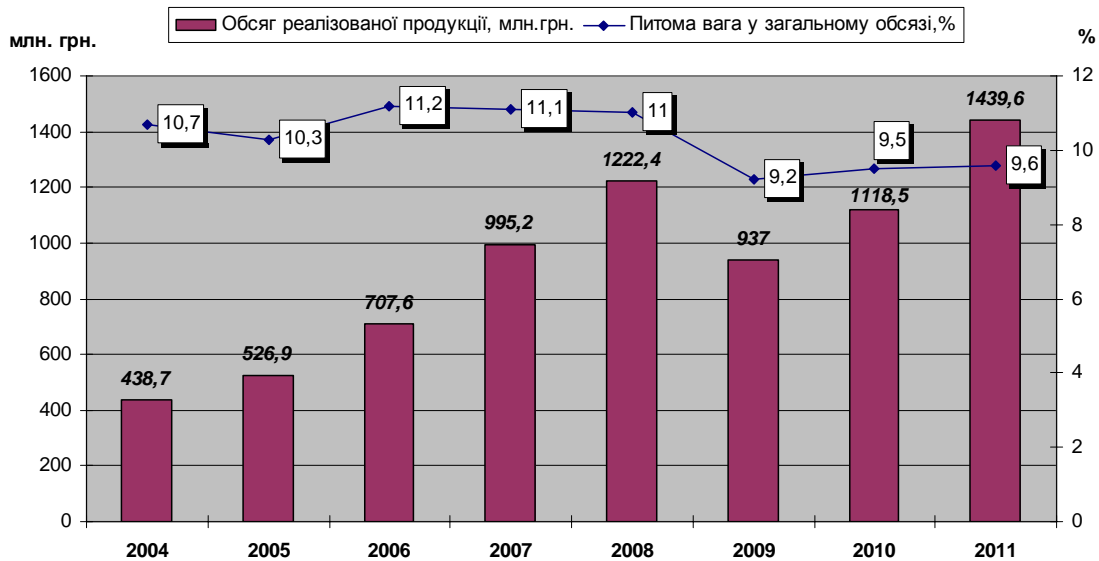

Рис. 3. Обсяг реалізованої машинобудівної продукції та питома вага у загальному обсязі промислової продукції підприємств машинобудування Хмельниччини за період 2004–2011 роки (побудовано за даними [5, 7])

Як бачимо з рис. 3, протягом аналізованого періоду спостерігається позитивна тенденція зростання реалізованої продукції у 2004–2008 роках, різкий спад – у 2009 році (на 23,35%) та найбільший обсяг реалізації у 2011 році – 1439,6 млн грн. Однак питома вага реалізованої машинобудівної продукції у загальному обсязі промислової продукції у 2011 році складає 9,6%, в той час як у 2004 році – 10,7%, у 2006 році – 11,2%.

Індекси промислової та машинобудівної продукції наведені на рис. 4, де найнижчі показники за період 2003–2011 роки спостерігається у 2009 році: індекс промислової продукції – 76,4%, машинобудівної – 59%.

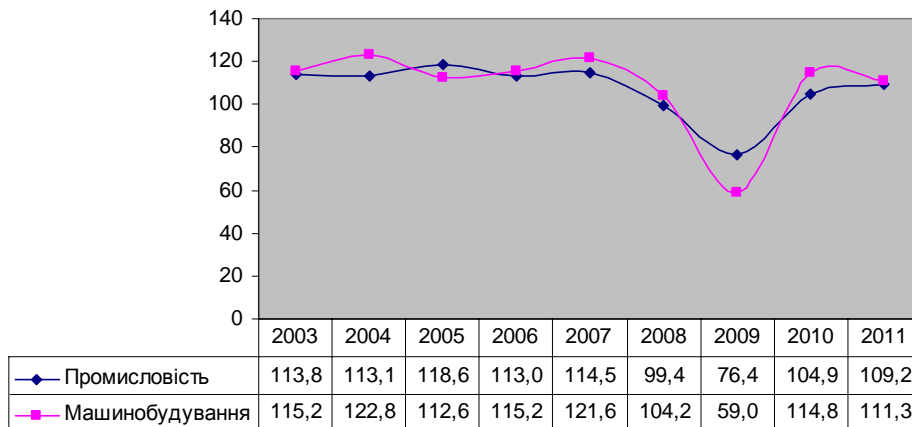

Рис. 4. Індекси промислової та машинобудівної продукції Хмельниччини за період 2003–2011 роки (побудовано за [5, 7])

За січень–серпень 2012 року реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на 10,1 млрд грн, з неї продукції добувної та переробної промисловості – на 6,5 млрд грн. В області майже половину від загального обсягу промислової продукції реалізовано підприємствами міст Хмельницького та Нетішина [5].

У галузі машинобудування нарощують обсяги виробництва ВАТ «Темп», ДП «Новатор», ВАТ «Укрелектроапарат», ТОВ «Завод «Атонмаш», ДП «Красилівський агрегатний завод», ТОВ «Вікс-Фільтрон».

Подальшому зростанню промислового виробництва сприятиме проведене в останні роки технічне переоснащення багатьох виробництв, введені в дію нові виробничі потужності, збільшення обсягів сировини для переробної галузі, формування ефективної маркетингової політики та інше.

На сьогоднішній день кількість підприємств, які сертифікували власну систему управління якістю на відповідність вимогам стандарту ДСТУ ISO 9001-2001 збільшилася до 39 підприємств, серед яких ЗАТ «Претгль-Кабель Україна», ТзОВ «Завод «АТОНМАШ», ВАТ ЕК «Хмельницькобленерго», ТОВ «УкрЕЛКОМ», ВАТ «Хмельницькзалізобетон» [4, с.52].

Активізувалася зовнішньоторговельна діяльність. Експорт товарів за 2011 рік збільшився на 35,1% і становив 393,7 млн. доларів, імпорт – на 20,2% і становив 554,7 млн доларів. Однак зовнішньоторговельне сальдо від'ємне і становить 161,0 млн. доларів (за 2010 рік – від'ємне 170,2 млн доларів).

У 2011 році в економіку області іноземними інвесторами вкладено 11,9 млн. доларів США прямих інвестицій (за 2010 рік – 33,3 млн доларів).

В таблиці 4 наведені прямі іноземні інвестиції в промисловість та машинобудування Хмельниччини за 2006–2011 роки. Як бачимо з таблиці 4 найбільший обсяг прямих іноземних інвестицій зафіксовано у 2010 році, де у промисловість спрямовано 180428,1 тис. доларів, в тому числі у машинобудування – 7281,7 тис. доларів. Однак найбільша питома вага прямих іноземних інвестицій у машинобудування спостерігається в докризовий період: у 2006 році – 12,7%, у 2007 – 9,8%.

Таблиця 4

Прямі іноземні інвестиції в промисловість та машинобудування Хмельниччини за період 2006–2011 роки [7, с. 42] (на поч. року; тис. дол. США)

Роки	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Промисловість	39181,6	64623,8	95269,9	99866,5	180428,1	149365,7
Машинобудування:	4 993,7	6 356,2	7 088	7 114	7 281,7	6 756,5
- % у загальному обсязі	12,7	9,8	7,4	7,1	4,0	4,5

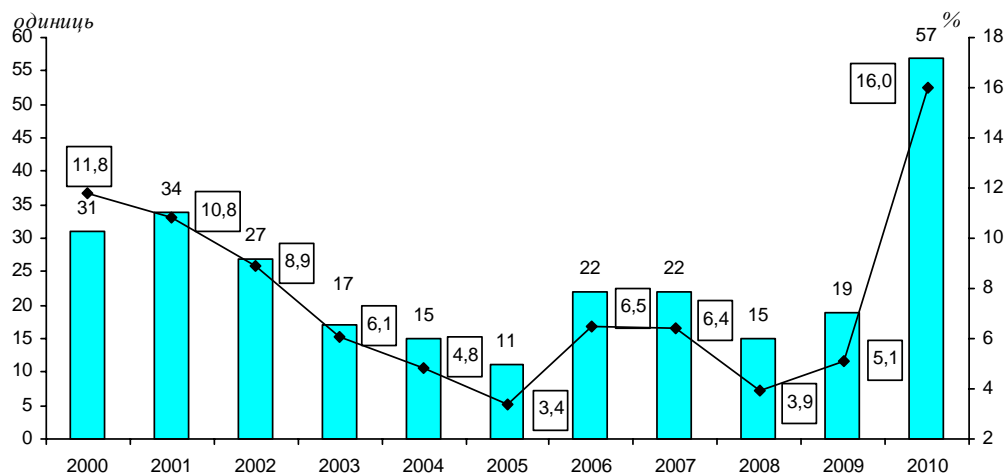
Обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку області, на 1 січня 2012 року становив 189,6 млн. доларів, що на 3,6% більше обсягів інвестицій на початок 2011 року та у розрахунку на одну особу становить 143,6 долара проти 138,3 долара торік [4, с.50].

Інвестиції надійшли із 40 країн світу. Основними країнами-інвесторами економіки області, на які припадає 91,4% від загального обсягу прямих інвестицій, є: Нідерланди – 120,9 млн. доларів, Кіпр – 16,4 млн. доларів, Віргінські острови, Британські – 8,9 млн. доларів, Польща – 7,8 млн. доларів, Велика Британія – 7,4 млн. доларів, Німеччина – 7,3 млн. доларів та Російська Федерація – 4,5 млн. доларів.

Значні обсяги іноземних інвестицій зосереджено на підприємствах промисловості – 150,7 млн. доларів (79,5% загального обсягу прямих інвестицій в область), у тому числі переробної – 149,2 млн. доларів. Серед галузей переробної промисловості суттєві обсяги інвестицій внесено у виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції – 115,7 млн. доларів, хімічну та нафтохімічну промисловість – 10,5 млн. доларів, машинобудування – 8,1 млн. доларів. Проінвестовано 222 підприємства Хмельницької області (торік – 167) [4, с.51].

Конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світових ринках визначається темпами впровадження новітніх науково-технічних рішень та розвитком наукоємних виробництв, а використання інновацій у господарській діяльності стає запорукою стабільного розвитку економіки області [3].

На рис. 5 наведено кількість підприємств Хмельниччини, що впроваджували інновації та питома вага у загальній кількості промислових підприємств за 2000–2010 роки. Як бачимо з рис. 5 найбільша кількість інноваційно активних підприємств за останні 10 років спостерігається у 2010 році – 57 підприємств (16%).

Рис. 5. Кількість підприємств, що впроваджували інновації, та питома вага їх у загальній кількості промислових підприємств [6, с. 48]

У 2010 році на Хмельниччині спостерігалось суттєве поживлення інноваційної активності, зокрема, такою діяльністю у промисловості займалося 60 підприємств, або 16,9% загальної кількості обстежених промислових (у 2009 році – 23 підприємства, або 6,1%). Частка інноваційно активних промислових підприємств у загальній їх кількості була вищою, ніж у більшості регіонів України, що забезпечило Хмельниччині 7 місце (у 2009 році посіла останнє місце) [6, с.18].

У 2010 році в області 21 підприємством (35,0% інноваційно активних) освоєно виробництво 36 видів інноваційної продукції, у тому числі 13 – нових видів машин, устаткування, приладів, апаратів тощо [7, с.13].

За видами економічної діяльності найбільша частка інноваційно активних підприємств належить підприємствам переробної промисловості, зокрема підприємствам машинобудування (19,0%) [6, с.18].

В складних умовах економіки керівники машинобудівних підприємств області наполегливо шукають шляхів підвищення ефективності виробництва, одним з них є впровадження інновацій. Впровадження нових технологій, підвищення технічного рівня виробництва, освоєння конкурентоздатної продукції є необхідною передумовою для оновлення та розширення асортименту, покращення якості продукції, яка виробляється підприємствами машинобудування [2, с. 183].

В таблиці 5 наведено порівняльні дані кількості промислових та машинобудівних підприємств, що проваджували інновації, де у 2010 році найвищі показники у промисловості – 57 та машинобудуванні – 10.

Таблиця 5

**Кількість промислових та машинобудівних підприємств Хмельниччини,
що впроваджували інновації у 2005, 2008–2010 роках (сформовано за даними [6])**

Роки	2005	2008	2009	2010
Промисловість	11	15	19	57
Машинобудування:	6	7	8	10
- виробництво машин та устаткування	5	3	3	3
- виробництво електричного, електронного та оптичного устаткування	1	3	5	6
- виробництво транспортних засобів та устаткування	-	1	-	1

Впроваджено інвестиційний проект виробництва акумулятивних водонагрівачів з системою сонячного теплопостачання «Корді-1», «Корді-2» державним підприємством «Красилівський агрегатний завод» (Красилівський район). За 2011 рік залучено до проекту 5 млн. грн. власних коштів (у 2010 році – 3,5 млн. грн.), державних коштів не надходило. Масового виробництва немає. На ТОВ «Атомаш» (Красилівський район) придбано та впроваджено в дію сучасне обладнання, яке забезпечить економію енергоресурсів (гвинтовий компресор потужністю 9 м³/хв). Протягом 2011 року із залученням кредитних коштів удосконалено технологічний процес (придбання листозгину з ЧПУ L=2500 м) [4, с.46].

На 1 січня 2012 року, за оперативними даними, кількість інноваційно-активних підприємств становить 73 (у 2010 році – 60 підприємств), що на 21,6% більше ніж за 2010 рік [5].

Підсумовуючи, варто відзначити, що за аналізований період найважчими для промисловості, зокрема і машинобудування були 2008–2009 роки. Саме за цей період спостерігається тенденція зниження практично всіх показників діяльності, що суттєво відкинуло галузь у розвитку назад. Однак, незважаючи на складний фінансово-економічний стан ряд промислових підприємств підвищили технологічний та технічний рівень виробництва, збільшили обсяги випуску продукції.

На сьогодні можна констатувати, що машинобудівна галузь України та Хмельниччини зокрема, перебуває в скрутному становищі через наявність цілої низки проблем, що гальмують її розвиток.

Основними проблемами в галузі машинобудування залишаються: недостатня платоспроможність споживачів продукції; недосконалість механізму середньо- й довгострокового кредитування виробників і споживачів продукції та високі ставки кредитування; недостатня ефективність механізму часткової компенсації вартості складної техніки та фінансового лізингу; нерозвиненість інфраструктури ринку (відсутність реального моніторингу, дистрибуторської системи, фірмового технічного обслуговування); невідповідність галузі та структурування підприємств умовам вільної конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках, насамперед щодо здатності швидко створювати і освоювати серійне виробництво конкурентоспроможної продукції; застарілість основних фондів, їх низький технічний рівень, відсутність обладнання, придатного до переналагодження без значних витрат для впровадження ресурсозберігаючих технологій; низький кадровий потенціал; повільна адаптація підприємств машинобудування до роботи в ринкових умовах [1, с.308–309].

Висновки. За сучасних умов необхідно приділити значну увагу вдосконаленню саме регіонального управління машинобудуванням як базовою галуззю. Скорочення машинобудівної продукції відбувається через низький платоспроможний попит споживачів на внутрішньому ринку та низьку конкурентоспроможність на зовнішньому ринку; фінансові труднощі підприємств, які не дозволили забезпечити належне відновлення необоротних активів, здійснення їх реконструкції і модернізації, впровадження досягнень науково-технічного прогресу; недосконалість законодавчої та нормативно-правової

бази; несприятливу кон'юнктуру на зовнішньому ринку, і як наслідок цього – незабезпеченість сировиною, обмеженість паливно-енергетичних ресурсів [2, с. 180–181].

Наявність цілого ряду проблем у машинобудуванні на сьогодні потребує негайного вирішення, що призведе в майбутньому до підвищення економічного рівня галузі, так і промисловості в цілому. Подальший розвиток машинобудування потребує технічного переозброєння, реконструкції, переспеціалізації на основі високих технологій світового рівня та інвестування. Тому, вирішення даного питання повинно стати пріоритетним напрямом економіки.

Література

1. Гродовський О.В. Аналіз характеру і впливу ринкових факторів на стан конкурентного середовища машинобудівних підприємств Хмельницького регіону / О.В. Гродовський // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №1. – Т. 2. – С. 306–309.
2. Любченко Н.Л. Загальний стан машинобудівної галузі Хмельницької області / Н.Л. Любченко // Економічні науки: зб. наук. праць / Черкаський державний технологічний університет. – 2009. – Вип. 22. – Ч. 2. – С. 180–183.
3. Програма соціально-економічного розвитку Хмельницької області на 2012 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.adm.km.ua/doc/prog2012.pdf>
4. Прусеський А. Звіт про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Хмельницької області на 2011 рік. / А. Прусеський. – Хмельницький: Головне управління економіки обласної державної адміністрації – 2012. – 69 с.
5. Сайт головного управління статистики у Хмельницькій області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.km.ukrstat.gov.ua.
6. Статистичний збірник «Інноваційна діяльність промислових підприємств у Хмельницькій області» / за ред. В.В. Скальського. – Хмельницький: Головне управління статистики у Хмельницькій області. – 2011. – 92 с.
7. Статистичний збірник «Промисловість Хмельниччини у 2005–2010 роках» / за ред. В.В. Скальського. – Хмельницький: Головне управління статистики у Хмельницькій області. – 2011. – 153 с.

Надійшла 05.10.2012; рецензент: д. е. н. Лук'янова В. В.